

ВИЗИЯ ЗА РЕФОРМАТА В ГРИЖАТА ЗА ДЕТЕТО В БЪЛГАРИЯ

Ние, долуподписаните неправителствени организации, работещи в областта на правата и услугите за деца и семейства, след като задълбочено анализирахме политиките и практиките в страната по отношение на закрилата на децата в риск за последните 8 години, изразяваме нашата визия за постигане целите на реформата като:

- **Поставяме децата в центъра на системата:** трябва да правим това, което е в *интерес на децата*; а не това, което е най-лесно или най-удобно за нас, възрастните.
- **Поставяме честно проблемите, които трябва да разрешим:** не е допустимо, през 21 век, в страна – членка на Европейския съюз, децата в домове да умират от недохранване или липса на подходяща основна грижа. Животът в големите домове - интернати е вреден за емоционалното, социалното и физическото развитие на децата, дори в случаите, в които тези домове са относително добре ресурсно осигурени.
- **Уверени сме, че България има възможността да реши тези проблеми,** ако всички ние работим заедно и използваме всички налични ресурси и подкрепа.

Желанието ни е да обединим усилията на цялото общество - на правителството, на професионалистите от всички сектори, на гражданското общество, на бизнеса и на всички граждани, за да преобразим системата за институционална грижа. Само тогава, всички български деца ще могат да развият напълно своя потенциал, а страната ни ще има основателно самочувствие на модерна, социално приобщаваща европейска държава.

Нашата цел е през следващите десет години да заменим всички големи домове - интернати с модерна семейна и базирана в общността грижа.

До 2018, *всички* деца, които в момента се настанени в различни домове - за медико-социални грижи за деца; за деца лишени от родителска грижа; за деца и младежи с умствена изостаналост; както и във социално-педагогическите интернати или възпитателните училища интернати и помощните училища интернати - трябва да бъдат подкрепени да се върнат в семействата си, да бъдат осиновени, настанени при приемни родители или да имат възможността да живеят в малки домове от семеен тип.

За да превърнем нашата цел до 2018 г. в реалност, са необходими ясни приоритети. Знаем, че престоят в дом, дори за най-кратък период, има силно изразен негативен ефект, особено при най-малките деца. Ето защо, специално внимание и усилия спешно трябва да бъдат насочени към намаляване и спиране на техните настанявания.

За постигането на тази визия трябва да започнем да работим сега. Това изисква:

- Държавата да **подкрепя семействата** да изпълняват своите отговорности към децата, а не да поема тези отговорности: семействата трябва да бъдат подкрепени да се справят с проблемите си, а не да бъдат етикетирани като „неспособни“ и окуражавани да изоставят децата си. Това е основен приоритет: ако не спрем постъпването на децата в институционалната система от грижи, не е възможно да я променим.
- **Модерен подход към здравната грижа**, който подкрепя майките преди, по време на и след раждането на децата им и не позволява болните деца да бъдат отделени от техните родители за дълги периоди от време.
- **Ново разбиране и отношение към увреждането**: децата трябва да бъдат подкрепяни да реализират своя потенциал в обществото, вместо да бъдат стигматизирани и скривани в медицински заведения. Необходимо е цялостно да се реформира системата на оценяване и насочване на децата с увреждания, които в повечето случаи се унифицират и етикетират с диагнозата «умствена изостаналост».
- **Образователна система**, която има капацитет и ресурси да подкрепи различните нужди на всички деца и приема, че няма такова понятие като „необучаеми“ деца.
- **Система за закрила на детето, която е ясно диференцирана от системата на социалното подпомагане**, с достатъчен брой адекватно обучени и ресурсно осигурени професионалисти, които имат умения и време за общуване и подкрепа на децата и семействата в риск.
- Равен достъп до модерни **социални услуги за всички** български граждани: трябва да се изгради подходяща ресурсно осигурена мрежа от услуги на регионално ниво, които да отговарят на местните нужди и да са съобразени с националните стандарти и международните добри практики.
- **Благоприятна и подходяща за детето съдебна система**, където всяко дете, което се явява в съда - независимо дали като жертва на престъпление или обвинено за участие в престъпление – трябва да бъде третирано преди всичко като дете.
- **Въвеждане на нов подход на финансиране на услугите за деца, при който ресурсите са насочени** към услугите за посрещане на специфичните нужди на децата и семействата, а не към сградите, където те се предоставят.
- **Осигуряване на постоянно наблюдение и строг контрол над всички услуги** за деца и семейства: въвеждане на система от санкции за тези, които не могат да изпълнят задълженията си и предоставят услуги с ниско качество, както и поощрения за тези, които показват ниво на изпълнение над минималните изисквания.
- **Обединяване на усилията на изпълнителната власт** – централна, регионална и местна – в изпълнение на единна национална политика за благосъстоянието на

детето при ясно определяне на отговорностите на различните нива. Това означава, че решенията на общинско ниво трябва да бъдат съобразявани, както с местните потребности, така и с националните приоритети.

Ние, като представители на гражданското общество и организации, отдадени на работата с деца и семейства, ще направим всичко, което можем, за да:

- гарантираме, че нашите **собствени практики** са ефективни и устойчиви и допринасят за постигане на съгласуваните общи цели.
- подкрепяме **професионалистите в системата за грижа за деца**, които да бъдат подготвени за работа в модерната система, която се стремим да създадем.
- помагаме на **Общините** да разработят планове за реформиране на грижите за деца на тяхна територия чрез развитие на нови социални услуги и преобразяване на домовете, които управляват.
- уверим **бизнеса и дарителите**, че тяхната подкрепа се използва възможно най-ефикасно и ефективно за постигане на дългосрочна и устойчива промяна.
- работим с **местните общности** за подкрепа на семействата, които имат трудности в отглеждането на децата си; семействата, в които са настанени деца от институции и децата, напускащи домовете.

Призоваваме Министър – председателя и оглавяваното от него правителство да подкрепи реализирането на тази визия, като:

- поеме отговорност за приоритизиране на реформата за благосъстоянието на децата.
- общините и отговорните министерствата, които управляват институции за деца да бъдат окуражени и подкрепени да участват в реформата, като прилагането на международното законодателство в областта на правата на детето и спазването на детските права е основно отговорност на правителството.
- се определят съвместно с експерти в сферата на благосъстоянието на децата домовете, които трябва да бъдат закрити през 2008-2010, като за целта се изработи споразумение между различните държавни и местни институции, което подробно разписва плана за действие и ги ангажира с неговото изпълнение.
- гарантира, че държавните средства и тези от структурните фондове на ЕС, ще бъдат насочени към създаване на алтернативни услуги с цел извеждане на децата от домовете с ясен план за всяка една област в страната.

Призоваваме Президента и всички политически партии да подкрепят тази инициатива.